

publ. 1704 (Felip II i Felip V), on no consta l'accentuació (tampoc en l'*Ensisam* de MGadea, que el pren en un sentit figurat de ganyota o aires contorts d'una persona); tot plegat fundat només en un adj. *visori* consignat per Lab. i copiat per Escrig, sense autoritat. *Visual* [fi S. xv, Albert Gran]; *visualitat* [Lab. 1840; MtnVayreda].

Visitar [Llull], pres del ll. *vīsītāre* 'veure tot sovint', 'anar a veure', freqüentatiu de *videre*. «*Tot aquell monestir era inluminat per aquell frare e per lo frare d'A. M., e moltes vegades se visitave e s vehien lo monge de A. M. e el frare de G. P., e lo monge parlava de --- la fraternal companyia d'amdós ---*», *Blanq.* (NCl. II, 38.6); *visitar-la* doc. de 1307 (Finke, *Acta Ar.* III, 150); *Lleis Sumptuàries de Mall.* a. 1324 (DAG.); «lo Sr. rei En Pere --- pensà de fer naus --- e gran aparellament --- al passatge: sí que --- no cessava d'anar e de *visitar* totes les obres, així que per ell s'espeegaven los fets ---», Muntaner (fets de 1282, § 48, Casac. I, 102.4); «lo malalt --- veer e *visitar* ---», 1375 (CoDoACA XL, 239; cf. supra).

Són *visites*, almenys piadoses: «aquella mesquina mare, per crim --- condemnada en lo carçe --- que aquí famejat morís, com sa filla --- l'entrava a *visitar* --- la sostenc ab la let de les sues mamelles ---», BMetge (*Somni* IV, NCl., 140.1); «com abans poria, G. lo *visitaria*», *Decam.* x, § 2, 557.4; «Verge, si tu m'ajudes, yo t'iré *visitar* / a 100 lliures de cera e 100 brandons cremant», *Romlio.* (30D6, «princ. S. xv», O. C. de MilàF VI, 185); «Oh mort cruel e desconexent, com véns a *visitar* los qui no t' desigen!», «--- e li diguessen que ella suplicaria a l'Emperador son pare, que l'anassen a *visitar*», JoMartorell (Ag. III, 244, 259).

Sovint usat en matèries religioses: «Senyor meu --- *visita* lo meu cor, e fes per manera que s'acost a tu la mia ànima ---», BOLiver (*Excitata.*, 214); «--- / e no *visit* / les dones que confessa, / perquè no pos faus en estranya messa», Fc. Prats a. 1487, més text en *MESSA* (JMBover, *BiEscrBal.* II, 160.54.12). En lèxics des del *Vocab. Cat.-Al.* de 1502 (§ 1705), i Busa-N. *Visitador* [Llull, *Blanq.* II, 255.12]; *visitant* [1903, JnRosselló]; *visitació* 'inspecció canònica': «si s deu fer *visitació* sobre ls bisbes e arquebisbes per ço que sien desbosts, si usen mal de lur ofici», *Blanq.* (NCl. II, 126.20); 'visita' S. xv, Felip de Malla, DAG.; després reemplaçat per *visita* [S. xvi, DAG.; *AlcM*]; *visitable*; *visitiu*; *visitivitat*. *Desvisitar*. *Revisitar*.

Visura [1535] 'inspecció'; mot utilíssim i català a tot ser-ho, que els nostres administradors i polítics deixen en estrany i culpable desús, seguidors obsequents dels dominadors estrangers, car té el... defecte de ser una creació original del cat., sense parió en cap llengua germana, si bé extret regularment del ll. *vīsus*: «té los defectes --- que per la *visura* de aquell se mostra» a. 1535 (*Est. Un. Cat.* XIII, 464); «per quant, per lo síndic de la ciutat de Tortosa se pretén, que los Alfachs són en terme de Tortosa --- y que lo terme de Emposta és terme dins lo terme de Tortosa --- sie feta *visura* ---» Amposta, a. 1562 (*BABL* XII, 52); «la

sisena arcada --- s'acordà girar una *visura* per a veure si estava ben feta ---» Val. 1597 (Carrereres Calatayud, *An. Ce. Cu. Val.* VIII, 98).

Subst. del qual és solidari *visurar*. En el Capbreu de Rialp que lleigeix original a la vila pall. (1959), anoto que un jutge de Bna., enviat pel Batlle de Castellbò hi anà a fer una «*visura* del castell de Rialp» l'a. 1465, seguit d'una descripció en una pàgina, de l'estat del castell, f° 34r, i la declaració «--- *visurare* fecit castrum ---»; i «de tres en tres anys, citats los circumvehins, *visuren* son terme, e rodalia de aquell, y allí hont convindrà posen fites, mollons o altres senyals --- y de dita *visura* --- relleva acte ---», id. id., f° 8v°; i encara, f° 46v°.

I més inèdits: «A efecte de la *visura* per dits síndics demanada per un «frau per no haver manifestades les llanes ---» a. 1645, *Llibre Roig* de Prats de Molló, f° 80. «No serà lícit --- vendre samals --- si no és que primer sien *visurades*, pagada la *visura*, y que tingan llicència a lo menos de hu de dits sobreposats», ross. a. 1669 (p. p. Alart, *RLR* XVI, 21). El *Tribunal de Visures* és una antiga i venerable institució de la nostra Andorra autònoma, sobre la qual veg. Marcel Chevalier (*L'Andorre*, pp. 80, 83), si bé sembla que els sobirans estrangers han volgut reduir-la al paper d'entendre només en servituds' (Soler Sabarís, *Geogr. de Cat.* II). No recollit per lèxics fins al *DTO*. 1647: «operis alicujus rei aestimatio, *fer visura*: rem, opus, domum etc. aestimare», Lab. 1840 etc., i *AlcM* que en dóna una cita d'arxiu d'Igualada de 1574.

D'aquí *visurar*, del qual acabo de donar 3 exs. de 1645 i 1669, i el *DAG.* n'hi afegeix una de mall. de 1714, i el recull la lexicografia des del Lacav. Ja, però, en un doc. mall. de 1634: «havent *visurat* los molins drapers que hi ha en la costa d'en Sintes ---», *BSAL* VIII, 368; l'any 1741 un «*visitador*» oficial *visura* l'obrador d'un menestral, Vall, *Est. Uni. Cat.* XX, 65. El verb ha quedat vivíssim en l'ús de la llengua en totes les seves regions; amb el seu sentit estricte a Val., on J. G. M. anotava de boca d'un entès ciutadà de la capital, c. 1880: «ja a finals del segle passat l'Ajuntament estudiava el problema del riu --- i nomenaren una comissió d'entesos, que personalment *visuraren* el riu des de Natzaret fins més amunt de Mislata»; explicant: «examinar visualment sobre el terreny»: «sí, sí» --- però l'ajuda de l'administració colonial no ve, i sí que vénen els aiguats de 1958, 1963 etc., a veure si algun dia «los ríos se llevan a todos aquellos malditos y Madrid... digo... España respira...».

En sentit col·loquial, o figurat, resta vivaç pertot: (no pas solament a les Illes i cat. or., com diu *AlcM*): «No n'ha demanat una lliura? Doncs aquí la té. Fàs-si-les *visurar* per qui vulgui», EmVilanova (*Entre Família*, 155); «un anell, qu'en temps dels inglesos, servia per *visurar* ets ous pusats a la venda», Camps Merc. (*Folk. Men.* I, 271). En trobaríem molts exemples més o menys figurats en les obres de NOLLER, VCatalà, Pous i Pagès, i sovint Coromines, com aquell de Ruyra: «va *visurar-me* llaminerament amb els seus ulls vermells ---», *El Rem de Trenta-quatre* (1903 = *Pinya*